

Flik 8.18

1 (24)

Vingåkers kommuns riktlinjer för handläggning enligt LSS

Dokumentnamn Riktlinjer enligt LSS, handläggning o biståndsbedömning	Beslutande Socialnämnden	Dnr 173/2014
Fastställd 2014-12-11, Sn §117	Detta dokument gäller för Socialförvaltningen	

Innehåll

1	Bakgrund	3
2	LSS.....	3
2.1	Personkretsar	4
3	Handläggningsprocessen.....	6
3.1	Ansökan om bistånd.....	6
3.2	Utredning och bedömning	7
3.3	Barnperspektivet	8
3.4	Föräldrar med funktionsnedsättning.....	8
3.5	Anhörigperspektivet	8
3.6	Bosättningskommun	9
3.7	Vistelsekommun.....	11
3.8	Rätten att överklaga	11
3.9	Insatserna enligt LSS	12
3.10	Råd och stöd	13
3.11	Personlig assistans	14
3.11.1	<i>Anordnare av personlig assistans .....</i>	<i>15</i>
3.11.2	<i>Tillfällig utökning av personlig assistans .....</i>	<i>15</i>
3.11.3	<i>Personlig assistans under vistelse i daglig verksamhet.....</i>	<i>15</i>
3.11.4	<i>Personlig assistans i bostad med särskild service.....</i>	<i>16</i>
3.11.5	<i>Personlig assistans vid sjukhusvistelse .....</i>	<i>16</i>
3.11.6	<i>Personlig assistans under vistelse i förskola och skola .....</i>	<i>16</i>
3.12	Ledsagarservice.....	17
3.12.1	<i>Ledsagarservice för personer i bostad med särskild service för vuxna</i>	<i>18</i>
3.12.2	<i>Ledsagarservice vid semesterresor .....</i>	<i>18</i>
3.13	Kontaktperson	18
3.14	Avlösarservice i hemmet	19
3.15	Korttidsvistelse utanför egna hemmet.....	19
3.16	Korttidstillsyn för skolorngdom över 12 år	20
3.17	Boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför hemmet.....	21
3.17.1	<i>Boende i familjehem.....</i>	<i>21</i>
3.17.2	<i>Bostad med särskild service för barn och ungdomar.....</i>	<i>22</i>
3.18	Bostad med särskild service för vuxna.....	23
3.18.1	<i>Gruppboend .....</i>	<i>23</i>
3.18.2	<i>Serviceboend .....</i>	<i>23</i>
3.18.3	<i>Särskild anpassad bostad .....</i>	<i>23</i>
3.19	Daglig verksamhet	24

1 Bakgrund

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade började gälla från och med den 1 januari 1994 och ersatte den gamla omsorgslagen. Målet med lagen är att kompensera den enskildes funktionshinder, d v s att det inte ska vara någon skillnad i levnadsvillkoren för människor med eller utan funktionshinder.

Personer med funktionshinder ska ges möjlighet att skapa sig ett värdigt liv i gemenskap med andra.

Kommunen är skyldig att enligt lag informera om lagen, dess intentioner och innehållet i lagen.

Syftet med dessa riktlinjer är att säkerställa rättsäkerheten och en enhetlighet i utredning och handläggning av ärenden enligt LSS. Riktlinjerna ska vidare ge stöd och vägledning i det praktiska arbetet med att tolka lagstiftningen i de behovsbedömningar som alltid ska göras.

2 LSS

LSS står för Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. LSS är en rättighetslag och utgör ett komplement till socialtjänstlagen och andra lagar.

Den enskilde ska i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges (6§ första stycket LSS). Brukarna ska känna sig delaktiga och kunna delta i samhället på lika villkor som alla andra.

För att få ta del av insatserna enligt LSS måste man tillhöra någon av de tre personkretsar som nämns i lagen.

2.1 Personkretsar

4 (24)

1. **Personkrets 1** innefattar personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd. Denna personkrets ska alltid intygas med psykolog- eller läkarutlåtande där diagnosen överensstämmer med begreppen i lagtexten

Utvecklingsstörning: Med utvecklingsstörning avses en funktionsnedsättning som uppkommit under personens utvecklingsperiod och som är så betydande att den enskilde behöver särskilt stöd och särskild hjälp i sin livsföring. Utvecklingsperioden avses vanligen före 16 års ålder

Autism eller autismliknande tillstånd: Med autism eller autismliknande tillstånd avses en djupgående personlighetsstörning som debuterar under barndomen, i regel före 7års ålder. De djupgående störningarna påverkar bl. a. social förmåga, kommunikation och beteende. Dessa tillstånd ger nästan alltid allvarliga psykiska funktionshinder under hela livet

2. **Personkrets 2** innefattar personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom. Denna personkrets ska alltid intygas med psykolog- eller läkarutlåtande där diagnosen överensstämmer med begreppen i lagtexten.

Begåvningsmässigt funktionshinder: När det gäller begåvningsmässigt funktionshinder är det fråga om personer som efter utvecklingsåren har fått en hjärnskada och till följd av det fått ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder. Utlösande faktorer ska vara sjukdomar av kroppslig art som tumörer, hjärnblödningar, eller

inflammationer eller skador som föranletts av yttre våld som t ex trafikskador.

3. **Personkrets 3** innefattar andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora eller förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed har ett omfattande behov av stöd eller service. Bedömning av personkrets 3 gör handläggaren. Denna kan begära intyg på diagnos och utlåtande från läkare eller psykolog och utlåtande från arbetsterapeut eller sjukgymnast med flera. Denna personkrets bedöms på nytt vid varje omprövning eller ny ansökan

Funktionshinder: Med funktionshinder menas den begränsning eller det hinder som gör att en människa till följd av skada/sjukdom inte kan utföra en aktivitet på det sätt eller inom de gränser som kan anses normalt. För personer med flera funktionshinder måste den samlade effekten bedömas.

Varaktigt funktionshinder: Funktionshindret ska inte vara tillfälligt eller av mer övergående natur

Stort funktionshinder: Funktionshindret ska ha sådan karaktär att det starkt påverkar flera livsområden samtidigt, t ex boende, fritid, eller habilitering/rehabilitering. Ett stort funktionshinder är också när en enskild individ är beroende av hjälpmedel eller har återkommande behov av annan persons hjälp för att klara sin dagliga livsföring i hemmet, på arbetet, i utbildningen, eller vid förflyttningar, vid kommunikation. Exempel på personer med stora funktionshinder kan vara de med uttalade rörelsehinder, med grav syn – eller hörselskador, eller svårartade följder av sjukdomar som diabetes eller hjärt-och lungsjukdomar

Betydande: Förutom att funktionshindret ska vara varaktigt och stort ska det även förorsaka den enskilde betydande svårigheter i vardagen. Med det menas att den enskilde inte på egen hand kan klara av vardagsrutiner som t ex toalettbesök, hygien, på-/avklädning, förflyttning. Det kan också innebära att den enskilde inte kan ta hand om sin ekonomi, eller inte kan kommunicera med andra. Betydande svårigheter kan föreligga om en person löper risk att bli isolerad på grund av sitt funktionshinder.

Omfattande: Den enskilde ska också ha ett omfattande behov av stöd eller service. Med detta menas att individen ska ha ett återkommande behov av särskilt stöd för att klara funktioner som andra kan klara på egen hand. Med återkommande menas att behovet av stöd föreligger dagligen

För att en person ska ingå i personkrets 3 krävs att **samtliga** av de angivna punkterna är uppfyllda. En person med stora funktionshinder som inte har betydande svårigheter i den dagliga livsföringen är inte berättigade insatser enligt LSS.

Personkretsbedömning ska prövas varje gång någon begär en insats och sättas i samband med de insatser som söks.

3 Handläggningsprocessen

3.1 Ansökan om bistånd

Begäran om en insats kan enligt 8§ LSS göras av den enskilde själv, den enskildes vårdnadshavare, eller ställföreträdare som god man, förvaltare eller en person som har fullmakt från den enskilde. Ansökan kan vara muntlig eller skriftlig. Barn från 15årsålder kan ansöka om insats själv.

Det som ska ingå i ansökan är namn, personnummer, adress och telefonnummer på den som söker samt vad ansökan gäller. En utredning får inte göras mot den enskildes vilja.

Handläggaren dokumenterar vem som gjort ansökan, vad ansökan avser, datum för ansökan och om samtycke till att få ta del av nödvändiga handlingar som grund för utredningen.

Om nödvändigt samtycke inte lämnas så handläggaren kan utreda rätten till insats avslås ansökan.

3.2 Utredning och bedömning

Inhämtande av utredningsunderlag kan ske genom samtal, utlåtanden, intyg, vårdplanering, faktaforskning, möten/hembesök med den enskilde och de personer som den enskilde önskar ska vara med, t ex den enskildes närstående.

Personer som anges i 1§ har inte automatisk rätt till insatserna i LSS. De har rätt till insatser i form av särskilt stöd under förutsättning att

- Personen vill ha insatsen
- Personen är i behov av insatsen
- Behovet faktiskt inte är tillgodosett på annat sätt

I utredningen dokumenterar handläggaren den enskildes bakgrund, diagnos/funktionsnedsättning, aktuell situation, boende-/sociala förhållande, tidigare och pågående insatser samt varför den enskilde ansöker om insats enligt LSS. Det ska även i utredningen framgå den enskildes behov av insatsen samt önskemål om omfattningen av insatsen.

I bedömningen ska det utförligt och tydligt framgå vad beslutet grundar sig på. Vid delavslag eller avslag ska utredningen och förslag om beslut kommuniceras med den enskilde och ställföreträdaren.

3.3 Barnperspektivet

Vid utredning och bedömning av behov av insatser för barn och ungdomar med funktionsnedsättningar ska alltid hänsyn tas till deras bästa. Det innebär bl.a. barnet/ungdomens rätt att utifrån sin förmåga ges möjlighet att uttrycka sin vilja och sina åsikter. Rätten att inte diskrimineras ska beaktas. Ansvaret för att tolka barnets bästa måste alltid vara bundet till det enskilda barnets sammanhang.

3.4 Föräldrar med funktionsnedsättning

Personer som har föräldraförmåga har möjlighet att få hjälp med omvårdnaden av barnet. Föräldern måste medverka i det stöd personal ger barnet. Föräldern måste själv ta ansvar för barnet, se vad barnet behöver och kunna tala om för personalen vad som ska göras. Har inte föräldern den förmågan ska individ- och familjeomsorgen kontaktas.

Omvårdnad av barn till en person med funktionsnedsättning är som huvudregel inte en syssla för personal, t ex en personlig assistent. Undantag kan göras under spädbarnsåren då barnet känslomässigt och praktiskt är totalt beroende av sin förälder.

Det är viktigt att beakta situationen för barn till föräldrar med funktionsnedsättning. Familjen ska informeras om möjligheten till stödjande insatser för att kunna leva som barn med föräldrar utan funktionsnedsättning. Det ska tas hänsyn till barnets integritet och till barnets bästa.

3.5 Anhörigperspektivet

Anhörigas behov av stöd eller avlösning ska uppmärksammas på ett tidigt stadium i ärenden som rör barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning

I 9§ LSS finns insatser som syftar till att underlätta för personer som tillhör någon av personkretsarna samt deras anhöriga, t ex avlösarservice, korttidsvistelse och korttidstillsyn för barn över 12 år. Ledsagarservice och daglig verksamhet kan

indirekt ge stöd och avlösning för de anhöriga. Det är dock viktigt att komma ihåg att det endast är den enskilde som kan begära insatserna enligt LSS.

Anhörigas behov av att känna sig trygga med den enskildes beviljade insatser är en viktig del som handläggaren bör ta hänsyn till. Det är dock viktigt att poängtera för de anhöriga att målen med LSS är brukarens självständighet, integritet, delaktighet i samhället samt medbestämmande.

3.6 Asylsökande med funktionsnedsättning

Flyktingar som beviljats uppehållstillstånd har rätt till bistånd enligt Socialtjänstlagen, insatser enligt LSS samt hälso- och sjukvård och rehabilitering/habilitering enligt HSL, som alla andra invånare i kommunen. För flyktingar som vid ankomsten till Sverige hade funktionsnedsättning/sjukdomar som orsakar stora behov av vård och omsorg, kan kommunen ha rätt till statlig ersättning för dessa kostnader (SFS 1990:927).

Asylsökande flyktingar har inte rätt till insatser enligt LSS, men kan få bistånd enligt SoL. Detta gäller inte hemvårdsbidrag som endast kan ges till personer som är folkbokförda och stadigvarande bosatta i kommunen. För asylsökande med stora behov av stöd och service på grund av funktionsnedsättning kan bistånd enligt SoL ges på motsvarande sätt som enligt LSS. Asylsökande barn har rätt till utbildning men de har inte skolplikt. Om kommunen ger bistånd ska det ske i samverkan med Migrationsverket, som också ersätter kommunen för kostnaderna (SFS 2002:1 118)

3.7 Bosättningskommun

I § 16 LSS står det att en kommuns ansvar enligt denna lag gäller dem som är bosatta i kommunen. Ansvaret för insatserna enligt 9§ 2-10 LSS omfattar dock inte dem som är bosatta i kommunen genom beslut av en annan kommun i fall som avses i 16 c§ eller i 16 d §

I 16 c § gå det att läsa att om det finns särskilda skäl, får en kommun verkställa ett beslut enligt 9 § 8 eller 9 i en annan kommun. Den kommun som har beslutat om boendet har ansvaret enligt denna lag gentemot den person som till följd av beslutet är bosatt i den andra kommunen. Lag (2011: 329).

1 16 d § LSS står det att en kommun har ansvar enligt LSS gentemot en person som till följd av ett beslut av kommunen är bosatt i en annan kommun i

1. familjehem eller hem för vård eller boende enligt 6 kap. socialtjänstlagen (2001:453),
2. boende för service och omvårdnad för äldre människor enligt 5 kap. 5 § andra stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2 *socialtjänstlagen*, eller
3. bostad med särskild service enligt 5 kap. 7 § tredje stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2 *socialtjänstlagen*. Lag (2011:329).

Om en person som anges i 1§ LSS tänker bosätta sig i en kommun, ska denne kommun på ansökan meddela förhandsbesked om rätten till insatser enligt 9 §. Vid prövningen av en ansökan om förhandsbesked ska bestämmelserna i denna lag gälla. Kommunen ska utan dröjsmål planera och förebereda insatser som förhandsbeskedet ger den enskilde rätt till om han/hon bosätter sig i kommunen. Förhandsbeskedet gäller under 6 månader räknat från den dag då insatserna blir tillgängliga för den enskilde.

Förhandsbesked enligt andra stycket ska också meddelas på ansökan av en person som redan är bosatt i kommunen, om en annan kommun enligt 16 c eller 16 d § har ansvaret enligt denna lag, och om ansökan avser

1. insats enligt 9 § 8 eller 9, eller
2. andra insatser enligt 9 § och den enskilde ordnar eget boende.

Om behov av insatser enligt LSS uppkommer under en tillfällig vistelse i kommun ska kommunen ansvara för det stöd och den hjälp som behövs i akuta situationer.

3.8 Vistelsekommun

När en enskild avser att vistas en kortare tid i en annan kommun än bosättningskommunen, är vistelsekommunen skyldig att på begäran:

- Bistå med den utredning som bosättningskommunen behöver för att kunna pröva den enskildes ansökan om insatser enligt 9§
- Verkställa bosättningskommunens beslut.

3.9 Rätten att överklaga

Ett beslut som får avslag eller som går den enskilde emot kan överklagas (27 § LSS).

Överklagandet ska vara skriftligt och innehålla uppgifter om vem som överklagar med namn, personnummer samt adress och telefonnummer. Vidare ska information om vilket beslut som överklagas och på vilket sätt den enskilde önskar att beslutet ändras till.

Överklagandet lämnas in till Socialförvaltningen senast tre veckor efter att den enskilde tagit del av beslutet.

Kommer överklagandet in för sent ska det avvisas.

Har överklagandet kommit in i rätt tid, prövar handläggaren om det föreligger uppenbara omständigheter för att ändra beslutet (omprövning). Omprövning förutsätter att beslutet är uppenbart oriktigt utan närmare undersökning.

Om beslutet ändras helt enligt den enskildes önskemål skickas inte överklagandet vidare till Förvaltningsrätten. Ändras beslutet delvis, efter omprövning, fattas beslut om ändringen. Detta dokumenteras och beslutet skickas till den som lämnat in överklagan. Ärendet skickas därefter vidare till Förvaltningsrätten för prövning av det som inte ändrats. Det nya beslutet gällande delvis bifall bifogas. Om nytt beslut innebär delvis bifall och den enskilde önskar återta sitt överklagande ska återtagande bekräftas skriftligen av den enskilde.

Om beslutsfattaren vidhåller fattat beslut ska den enskilds besvärsskrivelse i original sändas till Förvaltningsrätten och av yttrandet ska framgå att socialnämnden vidhåller sitt beslut samt skälen till detta.

Kopior av följande handlingar bifogas till yttrandet till Förvaltningsrätten in det fall de förekommer som underlag i beslutet: ansökan, utredning, beslut, medicinska underlag samt övriga handlingar som har legat till grund för beslutet.

3.10 Insatserna enligt LSS

I § 7 andra stycket LSS anger lagstiftaren att de allmänna krav som ställs på insatserna i LSS. Insatserna ska vara så utformade att:

- De stärker den enskildes möjlighet att leva ett självständigt och oberoende liv, att kunna bo och leva som andra.
- De anpassas till den enskildes individuella behov
- Den enskilde i största möjliga utsträckning själv tar aktiv del i beslut om olika insatser, att den enskildes önskemål om t ex vem som ska utses som kontaktperson eller hur korttidsvistelsen ska utformas, tas hänsyn till.
- Insatserna är varaktiga, samordnade (inte isolerade från varandra) och garanterar kontinuitet.
- Insatserna utformas enligt närhetsprincipen, d v s att de blir lättillgängliga för de som behöver den.

De insatser som finns att få enligt LSS är:

1. Rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder. *Denna insats ges av landstinget.*
2. Biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken

3. Ledsagarservice
4. Biträde av kontaktperson
5. Avlösarservice i hemmet
6. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet
7. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov
8. Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet
9. Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
10. Daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig

För att få insats enligt LSS krävs att den enskilde tillhör någon av personkretsarna, och att han eller hon har ett behov av insatsen i sin livsföring samt att behovet inte tillgodoses på annat sätt.

3.11 Råd och stöd

Landstinget ansvarar för rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder

3.12 Personlig assistans

Syftet med insatsen personlig assistans 9§ 2 LSS är att brukaren ska kunna leva ett så självständigt liv som möjligt. Brukaren ska i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges.

Insatsen personlig assistans syftar till att ge personligt utformat stöd vilket ska ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med de grundläggande behoven.

De grundläggande behoven är personlig hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra, eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om brukaren

För att bli beviljad assistans krävs att man uppfyller de ovanstående kriterierna gällande grundläggande behov.

Enligt 9 a§ LSS så har den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov även rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt. Övriga behov kan till exempel vara tvätt, städning, fritidsaktiviteter.

Personlig assistans enligt LSS beviljas av kommunen om de grundläggande behoven bedöms motsvara minst 10 timmar per vecka och ha en omfattning av max 20 timmar/vecka. Den brukare som har behov av personlig assistans för grundläggande behov mer än 20 timmar/vecka ska ansöka om statlig assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken (SFB) hos Försäkringskassan. Kommunen kan ta ett tidsbegränsat beslut i avvaktan på Försäkringskassans beslut, dock längst tre månader.

Enligt 9 b § LSS kan inte personlig assistans beviljas när den enskilde fyller 65 år. Den enskilde har rätt att behålla sina beviljade timmar över 65 årsålder men den enskilde kan inte beviljas ytterligare assistanstimmar. Om behov finns av utökning av insatser efter att brukaren fyllt 65 år kan detta istället tillgodoses genom till exempel ledsagarservice enligt LSS eller bistånd enligt SoL.

3.12.1 Anordnare av personlig assistans

Den som blir beviljad assistans har rätt att själv välja vem som skall anordna assistansen. Brukaren kan välja att själv bli arbetsgivare åt de personliga assistenterna, anlita kommunen som anordnare eller anlita privat assistansanordnare som arbetsgivare.

3.12.2 Tillfällig utökning av personlig assistans

Tillfällig utökad assistans kan beviljas för den som har behov av flera assistanstimmar enligt LSS/SFB än de som redan beviljats, t.ex. vid en resa eller vid tillfälliga förändringar i hälsotillståndet.

Vid bedömning av personlig assistans i samband med semesterresa/rekreativresa tas hänsyn till tidigare genomförda resor samt hur aktiv personen är i vardagen och genom detta tillförsäkras goda levnadsvillkor. Om den tillfälliga förändringen visar sig bli mer varaktig karaktär och uppgå till mer än en månad ska ansökan om fortsatt insats avslås och ärendet anmälas till Försäkringskassan.

3.12.3 Personlig assistans under vistelse i daglig verksamhet

I insatsen daglig verksamhet enligt LSS ingår omvårdnad. Det är verksamheten som ansvarar för att brukaren får den omvårdnad som den behöver för att klara av att vistas i den dagliga verksamheten.

Särskilda skäl kan föreligga som gör att den enskilde får ha personlig assistans med sig i den dagliga verksamheten. De undantagen kan vara om:

- Brukaren har ett starkt behov hela tiden av en person som känner den enskilde väl
- Assistenten är nödvändig för brukarens kommunikation
- Brukaren har behov av speciell och nödvändig kompetens (t.ex. att kunna bedöma om den enskilde behöver sjukvård)

3.12.4 Personlig assistans i bostad med särskild service

I en bostad med särskild service enligt 9 § § LSS ska det finnas en personalbemanning som täcker brukarens hela hjälpbehov. Som regel föreligger inte rätt till personlig assistent i särskilt boende enligt LSS.

3.12.5 Personlig assistans vid sjukhusvistelse

Huvudprincipen är att personlig assistans enligt LSS/SFB inte utgår vid sjukhusvistelse. Personer som har omfattande kommunikationsproblem kan det dock föreligga behov hos vid kortare sjukhusvistelse. Vid ansökan om assistans under sjukhusvistelse enligt LSS/SFB ska alltid en individuell bedömning göras av ansvarig handläggare vid kommunen eller Försäkringskassan

3.12.6 Personlig assistans under vistelse i förskola och skola

Om barnets behov av stöd inte tillgodoses inom skolans verksamhet är det huvudmannens uppgift att se till att det tillförs resurser till verksamhet som tar hänsyn till barnets behov.

Grundregeln är att barn och ungdomar med funktionsnedsättning ska tillgodoses inom ramen för skolans verksamhet.

Insatsen personlig assistans ska inte ersätta ordinarie personal, resursperson eller elevassistent som krävs för att ett barn i behov av stöd ska kunna tillgodogöra sig förskola/undervisning.

Endast i undantagsfall kan barn och ungdomar ha rätt till insatsen personlig assistans enligt LSS/SFB under vistelse i förskola/skola. De skälen kan exempelvis vara:

- När barnen/ungdomen har ett starkt behov hela tiden av en person som känner barnet/ungdomen väl
- Personliga assistenten är nödvändig för barnet/ungdomens kommunikation
- Barnet/ungdomen har behov av speciell och nödvändig kompetens (t ex att kunna bedöma om barnet behöver sjukvård)

Det föreligger inte särskilda skäl då barnet/ungdomen endast har behov av hjälp vid toalettbesök, av-/påklädning samt måltider.

3.13 Ledsagarservice

Syftet med ledsagarservice är att bryta en social isolering som ofta blir följden av en omfattande funktionsnedsättning. Insatsen ska möjliggöra en aktiv fritid utanför hemmet genom att ge stöd till och från och samt under kultur-och fritidsaktiviteter, besök hos släkt och vänner eller att promenera.

Det är den enskilde som ska planera aktiviteterna. När det gäller barn är det vårdnadshavarna som planerar aktiviteterna som ska utföras med hjälp av ledsagarservice.

Denna insats är främst för vardagliga sammanhang i närområdet. Insatsen handlar om att följa med och på så sätt möjliggöra ett gott liv.

Insatsen ledsagarservice kan enligt HFD 2011 ref 62 I-II inte beviljas en person som redan är beviljad personlig assistans då ledsagning ska ingå i assistansen.

Undantaget på detta kan göra när en brukare med personlig assistans är över 65 år och har behov av utökning av insatser. Brukaren kan då ansöka om ledsagarservice enligt LSS eller bistånd enligt SoL eftersom brukaren inte beviljas utökning av personlig assistans.

3.13.1 Ledsagarservice för personer i bostad med särskild service för vuxna

18

Ledsagarservice beviljas i regel inte till personer som har ett beslut om bostad med särskild service, då kultur - och fritidsaktiviteter ingår i boendet.

Enligt praxis (RÅ 1995 ref. 47) är det dock möjligt att kombinera insatserna särskilt boende och ledsagarservice i de fall det inte är möjligt för boendet att tillgodose behovet av fritidsaktiviteter utanför boendet.

3.13.2 Ledsagarservice vid semesterresor

Av kammarätternas praxis framgår att en individuell utlandsresa till ett mer avlägset land rent generellt inte kan vara en nödvändighet för att en brukare ska skall anses tillförsäkrad goda levnadsvillkor.

Enligt HFD 2011 ref 60 görs bedömningen att åka på utrikesresor inte är en enklare aktivitet som omfattas av ledsagarservice enligt 9§3 LSS.

3.14 Kontaktperson

Syftet med insatsen kontaktperson är att bryta den isolering många brukare har till följd av sin funktionsnedsättning. Kontaktpersonen ska vara en social kontakt som kan ersätta, och/eller komplettera kontakten med anhöriga och/eller vänner.

I samband med utredningen av behovet av kontaktperson ska den sökandes övriga nätverk vägas in, som t.ex. närstående, arbetskamrater, grannar, god man och personal.

Personer som har bostad med särskild service ska i regel få hjälp av personalen på boendet att bryta isolering och hitta lämpliga fritidsaktiviteter. Brukarna bör få behovet av social kontakt och fritidsaktiviteter tillgodosett i de allra flesta fall i boendet. Handläggaren gör en individuell prövning om den enskilde ansöker om kontaktperson och bor i särskilt boende.

Insatsen kontaktperson ska vara av personlig karaktär, vilket kan innebära besök i hemmet, telefonkontakt och gemensamma aktiviteter

3.15 Avlösarservice i hemmet

Syftet med insatsen är att möjliggöra för vårdnadshavare, familjehem eller make/maka att bli avlastad i omvårdnadsarbetet.

Insatsen utförs i hemmet hos den som beviljats insatsen.

Avlösarservice i hemmet kan ges både som en regelbunden insats och vid tillfälliga behov, och under alla dygnets timmar.

Insatsen gäller endast den som beviljats insatsen, inte syskon.

Avlösarservice i hemmet ska inte beviljas för att anhöriga ska arbeta.

Som avlösare utför man inga hushållssysslor eller hämtar/lämnar på förskola/skola/fritidshem

Avlösarservice beviljas med visst antal timmar alternativt dygn/kalendermånad.

Insatsen beviljas inte personer som har personlig assistans eller bor i bostad med särskild service.

3.16 Korttidsvistelse utanför egna hemmet

Insatsen korttidsvistelse utanför det egna hemmet ska för den enskilde innebära rekreation och miljöombyte för brukaren och därmed också ge möjlighet till avlösning för de anhöriga/föräldrarna.

Insatsen kan erbjudas i korttidshem, i kontaktfamilj eller på lägervistelse.

Korttidsvistelse beviljas i antalet dygn/månad, maximalt 15 dygn i månaden.

Om korttidsvistelsen är mer än 15 dygn/månad behövs det göras en individuell helhetsbedömning kring barnet och föräldrarnas situation och behov. Det är sedan utskottet som fattar beslut om antalet dagar överstiger 15 dygn.

Brukaren och/eller anhöriga har möjlighet att lämna in önskemål om vilka dagar insatsen ska infalla på. Enligt Regeringsrätten 2007-07-05 kan det inte i fastslås i beslutet vilka dagar insatsen ska verkställas.

I beslutet om korttidsvistelse ska antal dygn beviljas, inte precisera om det är helg eller veckodag. Varje påbörjad vistelse räknas som ett dygn. Tiden på korttidsvistelsen ska ej överstiga tiden i hemmet.

Resor till korttids från hem eller skola och återresa från korttids beställer vårdnadshavare/god man/förvaltare.

Kostnader som kan uppkomma vid aktiviteter, t ex biobesök, bowling bekostas av den enskilde.

3.17 Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år

Denna insats är först och främst för ungdomar över 12 år med föräldrar som studerar eller förvärvsarbetar. Hänsyn tas även till ungdomens behov av meningsfull sysselsättning.

Insatsen erbjuds utanför det egna hemmet före och efter skolan samt vid skollov.

Korttidstillsyn kan beviljas från vårterminens slut det året ungdomen fyller 13 år till och med gymnasieskolan slutar.

Upp till 12 år ansvarar barn- och ungdomsförvaltningen för att barnen får den tillsyn som denne behöver.

3.18 Boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför hemmet.

21

Insatsens syfte är att vara ett komplement till boendet i föräldrahemmet. Det gäller i de situationer när stödinsatser i hemmet inte är tillräckliga för att barnet/ungdomen ska kunna bo kvar hemma. Insatsen ska kunna användas flexibelt och efter brukaren och dennes familjs behov.

3.18.1 Boende i familjehem

Boende i familjehem innebär en möjlighet för barn/ungdomar som på grund av sin funktionsnedsättning har behov av ett boende i en annan familj än i det egna. Insatsen familjehem omfattar inte vuxna. I de fall där vuxna personer som tillhör personkretsen har behov av familjehem ska ansökan prövas utifrån 4 kap 1 § SoL.

Någon exakt åldersgräns för när en person blir vuxen preciseras inte i LSS, men i förarbetena sägs att i princip bör insatsen kunna ges i alla åldrar upp till dess att skolgången inom det allmänna skolväsendet för barn och ungdomar upphör.

Familjehem är aldrig en ersättning för föräldraskapet utan ett komplement. Föräldrarna är skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader då alla föräldrar enligt lag har försörjningsskyldighet för sina barn. Det gäller både om placeringen är frivillig (enligt LSS eller SoL) eller sker utan samtycke (med stöd av LVU). Det gäller också både vid tillfälliga och stadigvarande placeringar. Var och en av föräldrarna ska ersätta kommunen med ett belopp som beräknas på samma sätt och är lika stort som återbetalningsbeloppet vid underhållsstöd. Beräkningen grundas på förälderns inkomster enligt det senaste taxeringsbeslutet och på det totala antal barn som föräldern är försörjningsskyldig för. Beloppet får inte överstiga underhållsstödsbeloppet.

Handläggaren är skyldig att meddela försäkringskassan när ett barn placeras utanför hemmet. Om underhållsstöd betalas ut från försäkringskassan kommer detta att dras in helt.

Andra bidrag som inte längre betalas ut till föräldern när barnet är placerat är barnbidrag/ studiebidrag, del av bostadsbidrag och försörjningsstöd för barnet.

Då barnet närmar sig vuxen ålder bör en ansökan om annat boende inkomma i god tid innan, så att beslut och insatser hinner ordnas innan insatsen familjehem avslutas. Har brukaren behov av familjehem efter att denne blivit vuxen, kan han/hon ansöka om fortsatt familjehem enligt 4 §1 SoL.

Annan insats som kan vara aktuell istället för familjehem är bostad för särskild service för vuxna i form av gruppboende, serviceboende eller annan anpassad bostad alternativt egen lägenhet med personlig assistans.

3.18.2 Bostad med särskild service för barn och ungdomar

Bostad med särskild service för barn och ungdomar ska ofta tillgodose komplicerade omvårdnadsbehov men kan också ibland vara motiverat på grund av skolgång på annan ort.

För barn/ungdomar som kräver omvårdnad av personal med särskild och kvalificerad kompetens, kan bostad med särskild service vara ett bättre alternativ än familjehem.

Bostad med särskild service för barn och ungdom beviljas till dess att barnet/ungdomen slutar gymnasieskolan om det inte finns skäl för tidsbegränsning.

Insatsen bygger på barnets funktionshinder och inte på föräldrarnas förmåga.

3.19 Bostad med särskild service för vuxna

Syftet med insatsen är att brukare med ett omfattande behov av tillsyns- och omvårdnadsbehov ska ha möjlighet att lämna föräldrahemmet och skapa sig ett eget hem.

I beslutet beviljas insatsen utan precisering av vilken boendeform det gäller.

Det finns tre olika former av boende: gruppboestad, serviceboestad samt särskilt anpassad bostad.

3.19.1 Gruppboestad

Med gruppboestad avses bostäder med gemensamhetsutrymmen där det går att få service och stöd dygnet runt av personal.

I gruppboestaden ingår omvårdnad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter som en del i insatsen

3.19.2 Serviceboestad

En serviceboestad är en mellanform mellan boende i egen lägenhet och en lägenhet i gruppboestad. Denna insats innebär att brukare inte klarar av att bo i ordinärt boende, men har inte så pass omfattande behov att man behöver personal dygnet runt. Personalen anpassar insatserna av stöd och service utifrån varje brukare.

En serviceboestad har en gemensam lägenhet som brukarna har tillgång till under vissa tider på dygnet.

Omvårdnad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter ingår i insatsen.

3.19.3 Särskild anpassad bostad

Annan särskild anpassad bostad menas en bostad med viss grundanpassning till brukarens behov och funktionshinder. Det stöd och service som personen behöver (t ex ledsagarservice, personlig assistans och hjälp i hemmet) ges inom ramen för SoL, LSS eller personlig assistans enligt SFB.

Inom denna form av boende finns det ingen fast grundbemanning. Det ingår heller inte omvårdnad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter i denna insats.

24

3.20 Daglig verksamhet

Syftet med daglig verksamhet är att skapa meningsfull sysselsättning som ska bidra till personlig utveckling, stimulans, gemenskap samt främja delaktighet i samhället. Brukaren ska ges möjlighet att påverka och utforma innehållet av sin vistelse på sin dagliga verksamhet. Innehållet i insatsen ska individuellt anpassas efter var och ens behov, förutsättningar, intressen och önskemål.

Denna insats avser endast personer som tillhör personkrets 1 och 2 enligt LSS. Förutsättningen för att beviljas insatsen är att brukaren är i yrkesverksam ålder, d.v.s. över 16 år och under 67 år, saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.

Enligt HFD:s dom 2014-06-24, mål 927-13 menar man att den som hör till personkretsgrupp 1 och 2 i 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, har rätt till daglig verksamhet till dess att han eller hon fyller 67 år.

Om brukare riskerar att bli passiv och isoleras kan denne ges möjlighet att fortsätta i daglig verksamhet även efter pensionsåldern, men då ska beslutet tas av socialutskottet.

Efter 67 års ålder finns också möjlighet att ansöka om dagvård enligt SoL.